

ביאורים ומילואים - על סדר ההפ היומי

פסחים ס"ה עמוד א'

בגמ', רבי אומר אי אפשר לעולם בלא בסם ובלא בורסי, אשרי מי שאומנתו בסם, אוי לו מי שאומנתו בורסי. ואי אפשר לעולם בלא זכרים ובלא נקבות, אשרי מי שבניו זכרים אוי לו מי שבניו נקבות.

[א]. ובדרך המובא בסוגיין, אי אף בבבא בתרא (ט"ז:) אך שם זה לא בשם רבי, אלא להיפך בר קפרא אמר זאת

לבנו של רבי שנולדה לו בת, ורבי ניחם בנו דיתרבה על ידה העולם, ואמר לו בר קפרא תנחומין של הבל נחמך דתניא אשרי מי שבניו זכרים וכו'. וביותר כד תעייין בסנהדרין (ק:) משמע שם **דלא רבי אמר להא מתניתא** אשרי מי שבניו זכרים אוי לו למי שבניו נקבות, דהגמ' שם מביאה כמה מימרות שאחד אמר, והקשו לא רק הוא אמר אלא יש עוד מי שאמר זאת, ועל מימרא דרבי עקיבא שם פריך "**הא רבנן נמי אמרוה** אי אפשר לעולם בלא זכרים ובלא נקבות, אשרי מי שבניו זכרים, אוי לו למי שבניו נקבות", ולאחר מכן מביאה הגמ' מימרא אחרת ליישב דברי ר"ע, ועל זה קאמרי שם בגמ' "**והא רבי נמי אמרה, דתניא, רבי אומר לעולם לא ירבה אדם רעים בתוך ביתו**", ומשמע מזה, דהמימרא הראשונה בדווקא לאו רבי אמרה. אמנם בקידושין (פ"ב:) נמי איתא כל המימרא בשם רבי.

ואולי באמת צריך לגרוס אף בסוגיין ובקידושין "רבנן אמרי", ולא רבי אומר. או, שרק רישא דברייתא בסוגיין ובקידושין הוא מרבי, אי אפשר לעולם בלא סם ובלא בורסי וכו', אך החלק הנוסף של הברייתא אי אפשר לעולם בלא זכרים ונקבות וכו', אין זה מרבי כדמשמע מב"ב וסנהדרין, ורק אגב שהביאו אשרי ואוי, הביאו נמי הא.

שו"ר **שבמדרש רבה פר' נח** (פכ"ו, ד) אי' המעשה דגמ' ב"ב בשינוי קצת, דר"ש ברבי היה חתניה דרבי חיא, ורבי חיא נחמו, ואביו אמר לו תנחומין של הבל נחמך, ועיי"ש **ביפה תואר** דעמד בשינוי הלשון בין המדרש לגמ' בב"ב הנ"ל, וכתב שזה מדרשים חלוקים מי אמר מימרא זו, ולפי"ז המדרשים חלוקים הוא לא רק בין הבבלי למדרש, אלא בתוך הבבלי עצמו יש מדרשים חלוקים מי אמר דרש זה, והגמ' בסוגיין ובקידושין אזיל כהמדרש, והגמ' בב"ב וסנהדרין אינה כהמדרש. אך עכ"פ דרשה ראשונה של בשם ובורסקי בוודאי רבי אמרה, דלא מצאנו ג' אחרת בשם אחר על מימרא זו, ודו"ק.

[ב]. בנוסח הברייתא יש אריכות לשון בקידושין (שם) יותר מסוגיין: "רבי אומר, אין לך אומנות שעוברת מן העולם, אשרי מי שרואה את הוריו באומנות מעולה, אוי לו למי שרואה את הוריו באומנות פגומה; אי אפשר לעולם בלא בסם ובלא בורסקי, אשרי מי שאומנתו בסם, ואוי לו מי שאומנתו בורסקי, אי אפשר לעולם בלא זכרים ובלא נקבות, אשרי מי שבניו זכרים, ואוי לו למי שבניו נקיבות".

וכתב שם בקידושין **המהרש"א** בח"א: "אשרי מי שרואה הוריו באומנות כו' אשרי מי שאומנתו בשם כו'. לכאורה לא הוי ליה למימר אלא הך בתרייתא ומה איכפת ליה באומנות אבותיו, וי"ל דבקמייתא אשמועינן גם אם הוא שינה מלאכתו לנקיה מ"מ אוי לו למי שרואה אבותיו במלאכה שאינה נקיה דקשה לו ללמוד מלאכה אחרת גם אם היא קלה כיון שלא הורגל בה שלא ראה אותה מאבותיו".

וכתב עליו **בדברי שאול** שם: "דהנה איתא במסכת ערכין (טז:) שלא ישנה אדם מאומנות אבותיו, ואם כן, שפיר אמרו אוי למי שרואה את אבותיו באומנות בזויה כי אסור לו לשנות מהם. וזהו לשון 'אוי' על מי שמלאכתו להיות בורסקי, דלכאורה לשון אוי שייך במי שאירע לו הדבר, אך אם בחר באומנות הבורסקי מה שייך לשון אוי. אלא כיון שזה היה אומנות אבותיו, לפיכך אסור לו לשנות ושפיר שייך לשון אוי". וכן כתב בקיצור דברים **הרש"ש** שם [ומה שתמה על רש"י שאינו יודע מקור פירושו "יולדיו וילדיו", לא הבנתי תמיהתו דהכי משמע בירושלמי קידושין (פ"ד ה"א) ע"ש], ובאריכות דברים **התורה תמימה** פר' כי תשא (שמות לא, הערה ח) עיי"ש.

והיינו, דהאוי לו למי שמלאכתו בורסקי, דכיון שכך היתה מלאכת הוריו, לכך אינו יכול לשנות, ואוי לו שהוא אנוס דאין לו לשנות ממלאכתו. וכתבו שם הרש"ש והתורה תמימה דפירושה הוא דלא כהמהרש"א שפירש דזה רק הרגל, אך האוי לו שמלאכתו בורסקי לא תליא במלאכת הוריו בדווקא. אמנם מהגמ' בסוגיין וכן מב"ב הנ"ל, שהביאו רק סיפא דהברייתא ולא הקדימו הרישא כמו בקידושין, משמע יותר כהמהרש"א, דהאוי לו למי שמלאכתו בורסקי, לא תליא במלאכת הוריו, והוא אוי לו בפני עצמו, ואע"פ שהוא בחר במלאכה בזויה זו, שייך בו לשון אוי. ובפרט שהגמ' תולה זאת ב"איבעי להו לזרוזי נפשיהו", ואי תליא שלא לשנות ממלאכת הוריו, מה הוי ליה למיעבד.

[ג]. ומן הענין להעתיק לשון קודשו של המאירי בקידושין שם: "אין לך אומנות שעוברת מן העולם, ר"ל שכולם יש בהם צורך ואי אפשר לעולם בלא הם, אלא לעולם יהא אדם משתדל להיות אומנתו נקיה, אשרי מי שראה את הוריו באומנות נקיה, אוי לו למי שאומנתו פגומה, אי אפשר לעולם בלא בשם ובלא בורסי, אשרי מי שאומנתו בשם, אוי לו שאומנתו בורסי, **וטוב מזה ומזה שיניח כל אומנות שבועלם ויעסוק בתורה** שכל האומנות אינן עומדות אלא לעת ילדותו, **ותורה עומדת בין בזקנתו בין בילדותו** הוא אומר וקוי י"י יחליפו כה יעלו אבר כנשרים ובזקנתו הוא אומר עוד ינובון בשיבה דשינים ורעננים יהיו, וכן אי אפשר לעולם בלא זכרים ובלא נקבות אשרי מי שבניו זכרים, ואוי לו למי שבניו נקבות, ואף על פי שפשוטו של דבר כך הוא, יש להוסיף בפירושו שבניו נקבות **שהזכרים פחותים וחסידיים**, ואשרי מי שבניו זכרים שנמצא בהם השלמות המכוון בהם, על זה נאמר גיל יגיל אבי צדיק ויולד חכם ישמח בו אמן אמן".

[ד]. ובספ"ק **ערכי נחל** (פר' חוקת, דח"ב) כתב: "פירושו המפרשים כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו וכל הבת תחיון (שמות א, כ"ב) כי כלל, האדם אשר בא בלבו גבהות וגסות רוח על ידי מצותיו ומעשיו הטובים ותורתו, ידע בבירור האיש הוא **שעדיין לא עשה שום מצוה ולא למד תורה**, שאלמלא כן לא גבה לבו על ידיהם. והענין, כי הנהגת השי"ת עם בני האדם, כי מיד בעשותו המצוה או התורה נברא מלאך ועומד מיד לפני השי"ת ואומר פלוני בנך עשאני, ועדיין בכל יום ההוא יש עדיין דביקות לאותו המלאך אל האדם במקצת, כי לא נסתלק לגמרי ביום הראשון, אך כלילה בעת השינה אז אם

ביאורים ומילואים - על סדר הדף היומי

המצוה היא כתיקונה אזי המלאך נשאר שם לגמרי ונשמתו חוזרת לגופה, ואז דרך הטבע שישכח האדם מלבו אם עשה כלל מצוה, כי כבר נסתלקה מצוה היא ממנו. אך ביום הראשון יוכל עדיין להיות קצת זכרון המצוה ההוא בלבו, שעדיין דבוקה קצת בו, אך לא יתגאה בה עדיין, שהרי אינו יודע עדיין אם תתקבל ותשאר בלילה למעלה, ואולי תדחה עדיין. ואחר כך ביום השני, אם המצוה נתקבלה ונשארה שם אזי נשכחת ממנו ולא תעלה על לבו כלל, **ואם בא בלבו גאוה על ידי המצוה ההיא אזי זהו סימן מובהק כי נדחה מצוה ההיא מלמעלה וזרקוה על פניו,**

ולכן אינה נשכחת מאתו, וא"כ אין לו להתגאות במצוה שעושה בממה נפשך [וכו']. וזהו כל הבן כו', כי עיקר תולדותיהן של צדיקים מעשים טובים (בר"ר ל,ו), ואמרו רז"ל (שם) **"אשרי למי שבניו זכרים"** היינו מצות, **"אוי למי שבניו נקבות"** היינו עבירות, וזהו כל הבן הילוד, ר"ל אם עשית מצוה, היאורה תשליכוהו, ר"ל יהיה נשכח מלבך כאלו נפל למים. וכל הבת תחיון, כאמרו (תהלים נ"א, ה) וחטאתי נגדי תמיד, כי בעבירה הוא להיפך, כאשר אינו שם עליה שתהיה תמיד נגדו אז כבר עלתה לקטרג ועי"ז נשכחת מלבו, כי נפרדה ממנו, עד לאחר מותו תהא קשורה בו ככלב, משא"כ כשחטאתו נגדו תמיד ושב ומתחרט אין לה יכולת לעלות למעלה, ועי"ז עצמו זוכרה תמיד".

בגמ', שלא ברצון מאן, אר"ח שלא ברצון רבי אליעזר וכו' דתניא וכו' המכבד וכו' בשבת חייב תטאת וכו' דברי ר"א, והכ"א אחד זה ואחד זה אינו אלא משום שבות. רב אשי אמר אפילו תימא שלא ברצון חכמים וכו'.

[ה]. הרמב"ם (פכ"א משבת ה"ג) פ"ק: "אין סכין את הקרקע ואפילו היה רצוף באבנים ואין נופחין אותו ואין מדיחין אותו אפילו ביום טוב כל שכן בשבת, שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול ויבא להשוות גומות בזמן שהוא עושה כן במקום שאינו רצוף". וכ"פ **הטו"ש** (ס"ו של"ז, ס"ג), ע"ש. וכתב שם **המגיד משנה**, דמקור דינו של הרמב"ם הוא מברייתא בשבת (מ) מעשה בתלמידו של ר"מ שנכנס אחריו לבית המרחץ ובקש להדיח לו קרקע אמר לו אין מדיחין, לסוך לו קרקע אמר לו אין סכין, ופירש"י דילמא אתי לאשוויי גומות".

והק' עליו **התוי"ט** (במשנתנו פ"ה מ"ח), דמנא ליה להרב המגיד דהתם מיירי שהיה רצפה של אבנים ואולי היה קרקע של עפר, ומפרש דמקור דינו של הרמב"ם הוא ממתניתין, דרצפת העזרה היה של שיש כדכתבו התוס' (ד"ה המכבד. וכן רש"י במשנה ד"ה אלא), ועכ"ז היה שלא ברצון חכמים, כיון דהיה "כמעשהו בחול". והתוי"ט שנה דבריו אלו בקיצור אף בביצה (פ"ב משנה ז'), ושם אף תמה להדיא על רש"י הנ"ל בשבת שהביא המ"מ, עיי"ש. והיינו דהתוס' יו"ט מפרש דמה שא"י במשנה "כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת" לא הוי למעליותא על כל סדר קרבן פסח [כמו שמפרשים הר"מ מלוניל והמאירי במתני'] שלא שינו בשבת מסדר עבודתו בחול, אלא לגריעותא שלא היה ניחא לחכמים שמעשהו בשבת הוא כמעשהו בחול לגבי כיבוד רצפת העזרה. ואכן כך מפרש להדיא הרמב"ם בפיה"מ שם "כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת, פי' שזה נעשה שלא כרצון חכמים, אבל כרצון חכמים היה צריך להיות הבדל בין מעשהו בחול ומעשהו בשבת והוא רחיצת העזרה שלא היתה נרחצת בשבת".

והקשו **התוספת שבת** (שם סק"ט) **ובתוס' רעק"א** (פסחים שם) דברייתא מתלמידו של ר"מ א"י אף להלן בשבת (קנ"א): ושם מבואר בגמ' להדיא דהיה רצפה של אבנים, דאמרינן עלה קרקע בקרקע מיחלף, עיי"ש, ועל כרחק טעמא הוא כדכתב המ"מ, והתוס' שבת אף תמה על המ"מ שלא הביא מסוף שבת, ששם מבואר להדיא, דהוי קרקע של אבנים, ואינו אלא מגזירה דרבנן דילמא מיחלפי בקרקע עולם ואתי לאשוויי גומות.

[ו]. ועכ"פ נפקא מסוגיין גבי כיבוד רצפת העזרה, שנחלקו ר"א וחכמים, אי הוי איסור דאורייתא או דרבנן, ואף שהיה רצפה של שיש, כתבו התוס', דשייך לר"א אשוויי גומות, בין רובד לרובד, ולחכמים אינו איסור תורה דלא הוי פסיק רישא. אך היכא שהוי פס"ר, או בקרקע עולם ברור שאף לחכמים ככהאי גוונא של הדחת העזרה, יהיה איסור תורה.

ופי' **רש"י** במשנה (ד"ה אלא) ביאר כיצד היתה הדחת העזרה "אמת המים מהלכת בעזרה וכשהן רוצין להדיח העזרה פוקקין את נקב יציאתה והמים פושטין והולכין על גדותיה ומדיחין את כל העזרה שרצפה של שיש היתה כולה ואח"כ פותחין הנקב", ויש לעיין איזה איסור דאורייתא נעשה בפיקוק הנקב, שבכך מתמלאת העזרה מים ובמילא מודחת שפיר, והוא ממש כוח כוחו.

והנה כתב **בשו"ת הרדב"ז** (ח"א סימן קע"א) "שאלת ממני על ביב המקלה מים חוץ לחצר אם מותר לשפוך בתוכו מים בשבת. תשובה, אם מקלה לחצר שאינה מעורבת או אפי' לרמלית מותר לשפוך מים לתוכו דכחו בכרמלית לא גזור רבנן ואם הוא מקלה לרשות הרבים אסור, **ואם הביב יש בו עוגה מקום שמתקבצים בה המים ובשעה שהוא שופך מים מתמלאת העוגה ויוצאין המים חוץ מותר לשפוך על פי הביב דהוי כח כחו ולא גזרו בה רבנן**".

[ז]. ובעניינה נראה לי לחלק, בין הוצאה דאפילו בכח ראשון כלאח"י וכדו' יכול להיות רק דרבנן לכך לא גזרו בכוח כוחו, לשאר איסורי שבת, אך מה אעשה שדעת רבינו **האור שמח** (פ"ט משבת ה"ב) אינה כן, דהוא מאריך בחידוש שיצא לו שליכא איסור דאורייתא בכוח כוחו [ולכא' לא זכר באותה שעה דברי הרדב"ז הנ"ל, דהיה צריך להביא ממנו ראיה לחידוש], והוא מיירי שם מאיסור בישול, ובכך רוצה לבאר דין כלי שני עיי"ש, אך מסוגיין משמע דאף דהוי כוח כוחו איכא בזה איסור דאורייתא, רצ"ע.

שו"ר בשו"ת **זבחי צדק** (יו"ד סי' כ"ב) שכתובה גבי מקוואות, דייק ברמב"ם עצמו (פ"ט משבת ה"ח) דלא גזרינן כוח כוחו במלאכת הוצאה [ולא הזכיר הרדב"ז הנ"ל שכתב כן להדיא], ורצה ללמוד מזה לנידון שאלתו. אך בהגהות תלמידו **הבן איש חי** זצ"ל שנדפסו שם בסוף התשובה כתב וז"ל: "ל' דשאני גבי הוצאה דכחו ברה"ר אינו אסור אלא מדרבנן, משום הכי לא גזרו גם על כח כחו. אבל בשאר דברים דכחו אסור מה"ת כגון הבערה שמצינו שהנופח באש בשבת חייב משום מבעיר, דהכי הוי במלאכת המשכן, אפשר לומר דאפילו כח כחו אסור, ואפי' שלוש כוחות י"ל שאסור". עיי"ש.

ביאורים ומילואים - על סדר ההדף היומני

ח. ואולי יש להסביר, דמיד שמכניסים המים לעזרה נהיה כיבוד הרצפה, רק היה פוקקין העזרה כדי שכוח המים יהיה חזק עד שהרצפה תתלבן [בלשון התוספתא], ולכך הוי כוח אחד, ועל דרך שכתב בשו"ת **חלקת יעקב** (או"ח סי' ע"ה, סק"ה) גבי שימוש במקרר (פריזשדענער) בשבת, דהיכא שהכוח הראשון כבר מתחיל לעשות איזה פעולה, אף שעיקר הפעולה נעשה ע"י כוח כוחו, חשיב כוח ראשון [אמנם גם הוא לא נחית שם לחלק בין כוח כוחו דהוצאה, לשאר מלאכות שבת], עיי"ש.

דף ס"ה עמוד ב'

בגמ', שבת הוא לבני אהרן שילכו עד ארכובותיהם בדם, והא קא חייץ וכו' אלא בהולכת עצים למערכה, דלאו עבודה היא. בהולכת אברים לכבש ובהולכת דם, מיהא היכי אזלי, דמסגי איצטבי.

ט. **השפת אמת** (יבחים ל"ה:) תמה, מדוע נקטו שבת לבני אהרן, ונדחקו בהולכת העצים, ונתקשו על בגדי הכהנים שנתלכלכו בדם, בשאר העבודות הלכו על איצטבאות, והיו יכולים לומר דהשבת הוא לבני ישראל שעמדו על רצפת העזרה, ואף ארכובותיהם היו בדם, וסליק בקושיא. ולכאורה אפשר ליישב קושייתו, דהנה במשנה (תמיד כ"ח:) אי', שברגלים לא היו מדשנין את המזבח מפני שהוא נוי למזבח שיש עליו הרבה דשן, ופי' **המפרש** תלמידו של **רש"י** שם (ד"ה מפני שהוא נוי) דהוא כמו מה שהיה בע"פ שהיו הכהנים הולכים עד ארכובותיהם בדם ואמרינן שהוא שבת לבני אהרן, כך הוא שבת למזבח שנראה שאינו בטל מעבודה, עיי"ש.

וייש להבין, דלמה רק ברגלים לא היו מדשנין [ועכ"פ רואב"ד שסובר שזה היה עבודה בכל יום מלבד הגלים וחולק עם הרמב"ם], אלא צ"ל שהשבת הוא כלפי הציבור שנאסף שם, שיראו את מלאכת הכהנים בחריצות וזריזות, דאי זה שבת למזבח אז בכל השנה לא היו צריכים לדשן המזבח מפני הנוי, וכעין מה שאמרינן בסוף חגיגה שהיו מראים לעולי רגלים הלא הם הפנים ואומרים ראו חבתכם וכו', וכן אמרינן בגמ' לעיל גבי טבלאות של זהב שהיו מקפלין ברגלים ומראים לעולי רגלים שהכהנים עושים מלאכה ראויה ביושר, וא"כ לא שייך למימר שבת לישראל, דהשבת הוא כלפי ישראל שיראו את עבודת הכהנים בתפארתה ובחריצותה.

ואכן **השואל ומשיב** (מהדו"ק ח"ב סימן קמ"ו) הבין להיכך מהשפת אמת, דהוא מביא קו' **הצל"ח** בסוג', שמהגמ' משמע שלא ניחא להו לחכמים הדחת העזרה משום שבות רחוקה, ו**הרמב"ם** (פ"א מק"פ הט"ו) פסק שהיו מדיחין העזרה אף בשבת עיי"ש. וכתב השו"מ, דכיון שאף רגלי ישראל שעמדו שם נתלכלכו בדם, ואף שהוא שבת לבני אהרן, אך לישראל העומדים שם אין זה אלא בזיון, ובפרט שיכנסו לרגל בחובת ראייה כשהם מנוולים, ולכך הדיחו העזרה בעבור ישראל שהיו שם, כדי שהם לא יהיו מלוכלכים בדם, עיי"ש.

י. הרמב"ם פסק בהל' ברכות (פרק י"א, ה"ו) דאם שחט בלא ברכה, אינו חוזר ומברך אחר השחיטה. וכל האחרונים הבינו דבריו (ש"ך יו"ד סי' י"ט סק"ג. שאג"א סי' כ"ו) דדעתו שכיון שכבר אינו עובר לעשייתו לא יברך, והרבו להקשות עליו דעובר לעשייתו הוא רק מדרבנן, ואף מתוך דבריו במק"א משמע שיברך בשאר ברכות, ועיי"ש בש"ך שמסיק דלא יברך דספק ברכות להקל, והשאג"א (שם) חולק על הש"ך עיי"ש. והנה **הרמ"א** (שם) פסק שבבית המטבחים יעשו הברכה בריחוק ד"א שהוא מקום מטונף, ומקור הדברים הוא **משו"ת תשב"ץ** (ח"ב סימן מ"ג), והאחרונים מקשים של על הרמ"א. אך מן הענין לציין, שהתשב"ץ שם הבין חידושו מדיוק הרמב"ם, דכוונת הרמב"ם היתה שאחרי ששחט אינו יכול לברך, כיון שהדם הוא כצואה ומעכב את הברכה, ואמנן התשב"ץ תמה על הרמב"ם מסוגיין שהיו הכהנים הולכים עד ארכובותיהם בדם, והיו אומרים בעזרה הלל בכל הכיתות, ובוודאי אף ברכת השחיטה היו מברכין, ולא נמנעו מחמת לכלוך הדם, אך מסיק דמסתפינא להקל כנגד דעת הרמב"ם, ולכן כותב שיתרחק ד"א ממקום הדם.

הערות והארות

מהרה"ג רבי שמחה חיים באמבערגער שליט"א (דף ס"ג אות ה'): הצ"ח מדייק מרש"י, דבשחט הפסח על החמץ, יהיה הפסח פסול, ודלא כהתוס' בעמוד א' שכתבו שהוא כשר. אמנם התוס' בתמורה ד ע"א בסוג' דאי עביד לא מהני הביאו מהירושלמי דיליף מקראי שפסח ששחטו על החמץ כשר, וצע"ג. **תשובה:** יש לעיין מה ש' רש"י בזה הלימוד מהירושלמי, ועי' בח' הגר"ז בתמורה שם, דמדייק מדברי רש"י במתניתין דלר"ש הוי שחיטה שאינה ראויה, דהזבח יפסל. ואמנם צ"ע שהצ"ח לא הזכיר ירושלמי ותוס' זה, ויותר תמוה שהתוס' עצמם בסוגיין לא הזכירו את דברי הירושלמי אלא ריב"א קאמר זאת מסברא דנפשיה [ואולי זה אכן ראייה שלא ברור להתוס' שהבבלי אויל בזה כהירושלמי]. אך בלאו הכי, הבאנו דברי הצ"ח ליישב קושיא אחרת של הצ"ח על רש"י, אמאי נקט פסוק דפרשת כי תשא, ולא פסוק דפרשת משפטים, ולהצ"ח עכ"פ מבואר, דרש"י הביא פסוק שני, ללמדנו שאין זה עוד לאו אך עדיין אינו מעכב כדכתבו התוס', אלא הלאו השני בא לעכב.

מהרה"ג רבי יהושע לבקוביץ שליט"א ר"מ בביהמ"ד אמרי יצחק נ"י (דף נ"ט אות ט'): הנה, ראיתי מה שהביא חידוש נפלא בשם גאון דורנו הגר"ח ק שליט"א דרבינו גרשום סובר דמדרבנן מחוסר כפורים אסור בתרומה, הלא גמ' מפורשת ריש ברכות דכפרא לא מעכבא, וצע"ג. ומש"כ דבא"א לו להביא כפרתו אסור בתרומה והגר"ח ק שליט"א אמר שצריך ראי' לזה הנה מתאמרא בבי מדרשא בשם השפ"א ז"ל לתרץ דברי זקינו ז"ל דביולדת הדין הוא שאסורה בתרומה עד מלאת ימי טהרה כדאי' בפ' תזריע וברש"י שם שזו טבילת יום ארון ויליף מקרא דבכל קודש לא תגע אזהרה לאכילת תרומה, הרי יש לנו ראי' גדולה לסברא זו דעד שאינה ראויה להביא כפרתה לא מהני הערב שמש להתירה בתרומה.

תשובה: אכן שאלתי זאת קדם מרן שה"ת הגר"ח שליט"א הלא הכהנים נכנסין לאכול בתרומתן, ואמר לי "זה היה קודם הגזירה דרבנן". וגבי הלימוד מילודת, ייש"כ ולא ידעתי מזה הראיה ואשמח לדעת מקור השמועה, אך עדיין יל"ע טובא בזה, דהלא לכא' זהו קרא מחודש גבי יולדת בדווקא, כדמשמע בגמ' יבמות בפ' הערל (ע"ה), וצ"ע.